

Návrh ustavení Výboru pro náboženskou svobodu

Zdůvodnění:

Obecně lze říci, že česká veřejnost patří mezi nejtolerantnější země ve střední a východní Evropě. Náleží jí rovněž přívlastek, co se náboženského vyznání obyvatel týče, země sekularizovaná a patrně patří i v tomto případě mezi země s nejmenším počtem v církvích či v jiných tradičních náboženských skupinách organizovaných lidí. Věřící obyvatelé v zemi tvoří menšinu. Nicméně v České republice nedochází k viditelnému vzájemnému napětí mezi lidmi organizovanými v institucionálních církvích či společenstvích a lidmi, kteří nepatří k žádné organizované náboženské skupině a jsou bez vyznání. Vzájemná tolerance však není, především ze strany majoritní skupiny, založena na uvědomělém postoji, který by vycházel z určitého přístupu k základním životním hodnotám, ale spíše z nezájmu a často z ignorance. Stručně shrnuto, v oblasti náboženských práv a svobod se setkáváme s tolerancí hlavně proto, že se většiny lidí v České republice náboženská svoboda a práva, natož náboženství, nedotýkají.

Přesto se na okraji a zpravidla bez zájmu veřejnosti objevují případy, které by bylo možné nazvat skrytou či neskrytou diskriminací. Jejich řešení, pokud se nějakým způsobem dotýká státních, či jiných regionálních institucí, postrádá zájem v dostatečné znalosti příčin problémů, chybí základní informace a často schází i vůle problémem se koncepčně zabývat a vnést do něj systém.

Návrh na ustavení výboru je motivován:

- 1. přesvědčením, že ačkoliv je náboženská svoboda zajištěna ústavou, je zajištění dohledu na její dodržování v kompetenci vlády***
- 2. vnímáním dlouhodobější absence instituce, jež by nabízela koncepční řešení problémů spojených s náboženskou svobodou***
- 3. zadáním Evropské unie pro rok 2007, který byl nazván Evropským rokem rovných příležitostí, a v rámci něhož vznikla pracovní skupina pro náboženskou svobodu***

Problémy:

1. Základní problém spočívá v nedostatečné informovanosti jak na straně lidí, pro něž je náboženská svoboda k životu nezbytná a těmi, kteří si potřebu náboženské svobody uvědomují jen ve chvílích, kdy jsou nějakým způsobem s náboženstvím jiných lidí konfrontováni a vnímají je z pochopitelných důvodů negativně.

- a. Potencionálně diskriminovaná skupina lidí není často dostatečně informována o svých právech.
- b. Setkáváme se s nerespektováním náboženského vyznání u uchazečů o některé druhy zaměstnání, popřípadě při přijímání ke studiu na některých školách ze strany zaměstnavatelů, pracovních úřadů a příslušných institucí.
- c. Veřejnost je z pravidla z důvodu neznalosti vystavena vlivům některých skupin, které vytváření diskriminačních nálad vůči jiným skupinám věřících podporují.

2. Ve vzdělávacím systému, v němž výchova k respektování lidských práv a svobod hraje výraznou roli, stejně jako připomínání si tradic země, zůstává k uvědomělé podpoře respektování náboženské svobody málo místa.

Zadání:

Navrhují se následující kroky:

1. Vypracovat zprávu o stavu náboženské svobody v České republice
 - a. na základě studie stavu náboženské svobody
 - b. na základě shromážděných informací o možném porušování náboženské svobody
 - c. zdokumentovat vznik a rozvoj nových náboženských skupin a hnutí vycházejících z tradic odlišných kultur
 - d. přihlédnout k situaci v zemích západní Evropy, kde v posledních letech dochází k narůstajícímu vlivu náboženských fundamentálních skupin a vytváření ohnisek napětí motivované náboženskou a kulturní nesnášenlivostí
2. Zvážit potřebu definování či vymezení náboženské svobody a podrobnější rozpracování způsobu jejího respektování
3. Vyjít z možností a stanovit nástroje k ovlivňování myšlení veřejnosti ve vztahu k náboženské svobodě a toleranci a její větší informovanosti.
 - a. shromažďovat a poskytovat informace o vývoji vznikajících náboženských minorit a skupin
 - b. podílet se na přípravě letáku, či jiného informačního materiálu, který by se nevěnoval boji proti diskriminaci jen v obecné rovině, ale poskytl by rovněž ucelenější pohled na náboženskou situaci u nás
 - c. ovlivňovat výchovu k respektování lidských práv s důrazem na respektování náboženské svobody
4. V rámci dodržování náboženských práv a svobod počítat z možným narušením těchto svobod uvnitř některých náboženských skupin a zajistit

- nástroje, které by omezování svobody uvnitř náboženských skupin či církvi předcházely a zamezily mu
5. Výbor by měl zároveň připravit dlouhodobější koncepci další práce, popřípadě stanovit její konkrétní cíle.

Návrh zastoupení ve výboru:

Univerzita Karlova v Praze:

1. Katolická teologická fakulta: Albert-Peter Retmann
2. Evangelická teologická fakulta: Peter Morée
3. Husitská teologická fakulta:
4. Filozofická fakulta, katedra religionistiky:

Církev, náboženské společnosti:

5. Biskup římskokatolické církve: Václav Malý

Občanská společnost, jednotlivci a sdružení:

6. Anna Šabatová
7. ADRA (Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj): www.adra.cz Jan Bárta
8. SPONS (Společnost pro ochranu náboženské svobody): www.spons.cz
9. Poradna pro občanství, občanská a lidská práva: Pavel Čížinský

Závěr:

Česká republika se v současnosti nepotýká s naléhavými problémy spojenými s náboženskou svobodou. Nutno však připustit, s ohledem na vytváření nábožensky motivovaných ohnisek napětí v některých zemích západní Evropy se tato situace může velmi rychle změnit. Tato doba je tedy příležitostí pro přípravu řešení případných problémů, které by se mohly s respektováním náboženských práv a svobod vyskytnout, a kterým se pravděpodobně nárůstem globalizačních procesů a migrace v průběhu následujících let ani Česká republika nevyhne.

Vypracoval: Jan Bárta, výkonný ředitel ADRA Česká republika, o. s.